

Právnická povolání - Polsko

Tato stránka obsahuje přehled právnických povolání v Polsku.

[Státní zástupci \(prokuratorzy\)](#)

[Obecné soudy \(sądy powszechne\)](#)

[Právnická povolání na soudech](#)

[Soudci \(sędziowie\)](#)

[Laičtí soudci \(ławnicy\)](#)

[Soudci s omezenou pravomocí \(referendarze sądowi\)](#)

[Soudní asistenti \(asystenci sędziego\)](#)

[Soudní úředníci](#)

[Obhájci/advokáti \(adwokaci\)](#)

[Právní poradci \(radcowie prawni\)](#)

[Notáři \(notariusze\)](#)

[Soudní vykonavatelé \(komornicy sądowi\)](#)

[Organizace poskytující právní služby *pro bono* \(zdarma\)](#)

Státní zástupci

Organizace

Níže uvedená organizační struktura se týká státního zastupitelství a jiných příslušných útvarů podle zákona ze dne 9. října 2009.

Polský systém státního zastupitelství tvoří:

- nejvyšší státní zástupce,
- státní zástupci v úřadech státních a vojenských státních zastupitelství, kteří jsou podřízeni nejvyššímu státnímu zástupci,
- státní zástupci Ústavu paměti národa (Instytut Pamięci Narodowej) a Komise pro vyšetřování zločinů proti polskému národu (Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu).

Úřad nejvyššího státního zástupce je nejvyšším orgánem v rámci systému státních zastupitelství a jmenuje jej prezident Polska z kandidátů, jež doporučí Národní soudcovská rada (Krajowa Rada Sądownictwa) a Národní rada státních zástupců (Krajowa Rada Prokuratorów). Nejvyšší státní zástupce podává předsedovi vlády výroční zprávy o aktivitách státních zástupců. Státní zástupce do úřadů státních a vojenských státních zastupitelství jmenuje nejvyšší státní zástupce ze seznamu kandidátů, který předkládá Národní rada státních zástupců.

Všeobecné organizační jednotky státního zastupitelství fungují na **čtyřech úrovních**:

- **Nejvyšší státní zastupitelství (Prokuratura Generalna),**
- **odvolací státní zastupitelství (prokuratura apelacyjna),**
- **krajské státní zastupitelství (prokuratura okręgowa),**
- **okresní státní zastupitelství (prokuratura rejonowa).**

Vojenské organizační jednotky státního zastupitelství fungují na třech úrovních:

- Vrchní vojenské státní zastupitelství (Naczelną Prokuraturą Wojskową),
- krajská vojenská státní zastupitelství (wojskowe prokuratury okręgowe),
- posádková vojenská státní zastupitelství (wojskowe prokuratury garnizonowe).

Státní zástupci Ústavu paměti národa a Komise pro vyšetřování zločinů proti polskému národu působí v těchto organizačních jednotkách:

- Hlavní komise pro vyšetřování zločinů proti polskému národu (Główna Komisja ds. Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu),
- oddělení Hlavní komise pro vyšetřování zločinů proti polskému národu,
- Lustrační úřad (Biuro Lustracyjne),
- oddělení Lustračního úřadu.

Polský právní systém rozlišuje mezi státními zástupci, kteří jsou profesionály jmenovanými nejvyšším státním zástupcem, a soukromými žalobci, jež jsou účastníky trestního řízení a mohou být státním zástupcům v souladu s trestním řádem nápomocni (řízení se účastní jako vedlejší žalobce).

V rámci právního systému existuje řada profesních orgánů. Těmito jsou například Rada státních zástupců (Rada Prokuratorów) při úřadu nejvyššího státního zástupce, schůze státních zástupců a shromáždění státních zástupců při odvolacích státních zastupitelstvích. Tyto orgány jsou však striktně interní a organizační povahy; neprovozují internetové stránky ani neposkytují elektronické služby.

Pro další informace navštivte internetové stránky polského [nejvyššího státního zástupce](#).

Úloha a povinnosti

Mezi hlavní úkoly státního zastupitelství patří **zajišťovat zákonnost a dohled nad trestními řízeními**.

Státní zástupci v rámci svých úkolů zejména:

- vedou předsoudní stadium trestního řízení a dohlíží na něj,
- vystupují jako veřejní žalobci u soudu,
- podávají žaloby v trestních a občanských věcech, podávají návrhy a účastní se soudních řízení týkajících se občanského práva, pracovního práva a práva sociálního zabezpečení za účelem zajištění zákonnosti, veřejného zájmu a majetku nebo občanských práv,
- přijímají opatření stanovená právními předpisy za účelem zajištění správného a jednotného uplatňování práva,
- provádějí výzkum problematiky trestné činnosti, její kontroly a prevence,
- shromažďují, zpracovávají a analyzují data ze zákona vedených nebo dohlížených řízení,
- spolupracují se státními orgány v oblasti předcházení trestné činnosti a jiného porušování právních předpisů,
- spolupracují a účastní se řízení, která koordinují mezinárodní orgány v oblasti vynucování práva a předcházení trestné činnosti.

Práva a povinnosti státních zástupců:

Státní zástupce musí jednat v souladu s právními předpisy, postupovat nestranně a se všemi občany zacházet rovným způsobem. Bez ohledu na hierarchickou organizaci státního zastupitelství je státní zástupce při výkonu funkce nezávislý. Nemůže se politicky angažovat ani mít další zaměstnanecký poměr a je povinen si soustavně zvyšovat kvalifikaci.

Státní zástupce se zabývá především trestněprávními případy. Někdy se však účastní i občanskoprávních řízení týkajících se zejména určení otcovství, zbavení rodičovských práv, rozhodnutí o nezpůsobilosti k právním úkonům a správních věcí, které se zpravidla dotýkají nemovitostí nebo stavebního práva. Na každém krajském státním zastupitelství působí státní zástupce, který se specializuje na mezinárodní spolupráci v trestněprávních záležitostech.

Obecné soudy

Organizace

Obecnými soudy v Polsku jsou:

- okresní soudy,
- krajské soudy,
- odvolací soudy.

Obecné soudy jsou odpovědné za výkon spravedlnosti (v oblastech mimo kompetenci správních soudů, vojenských soudů a Nejvyššího soudu) a vykonávají další úkoly v oblasti právní ochrany, kterými je pověřují právní předpisy. Dozor nad činností soudů v oblasti rozhodování vykonává Nejvyšší soud způsobem vymezeným v právních předpisech.

Okresní soud je příslušný pro jednu nebo více obcí (v odůvodněných případech může v jedné obci působit více než jeden okresní soud, např. ve velkých městech).

Odvolacím soudem pro okresní soud a současně soudem první instance ve specifických případech je krajský soud. Je příslušným soudem pro alespoň dva okresní soudy, které tvoří tzv. soudní obvod (okręg sądowy).

Odvolacím soudem pro krajský soud, pokud před ním daná věc byla projednávána v první instanci, je pak odvolací soud. Odvolací soud je příslušný alespoň pro dva krajské soudy, které tvoří odvolací obvod.

Soud řídí předseda soudu. Je jmenován na konkrétní časové období (na okresním soudě na čtyři roky a na krajských a odvolacích soudech na šest let).

Právníká povolání na soudech

V Polsku jsou obecné soudy odpovědné za výkon spravedlnosti (v oblastech mimo kompetenci správních soudů, vojenských soudů a Nejvyššího soudu) a vykonávají další úkony v oblasti právní ochrany, kterými je pověřují právní předpisy. K provádění úkonů v rámci výkonu spravedlnosti jsou oprávněni pouze soudci. Úkony z oblasti právní ochrany, které nespádají do výkonu spravedlnosti, pak vykonávají soudci s omezenou pravomocí a vyšší soudci s omezenou pravomocí (pokud není možné, aby je vykonávali soudci s omezenou pravomocí, mohou je vykonávat také soudci).

Soudci

Polský právní systém rozlišuje mezi **profesionálními soudci** a **laickými soudci**.

Soudci vykonávají úkony z oblasti výkonu spravedlnosti. Na dobu neurčitou je jmenuje polský prezident na základě návrhu Národní soudcovské rady.

Soudci jsou při výkonu svého úřadu nezávislí a řídí se pouze Ústavou a právními předpisy.

Na nestrannost soudu a nezávislost soudců dohlíží **Národní soudcovská rada**, která je ústavním orgánem.

Zárukou nezávislosti soudců je jejich imunita a neodvolatelnost, které jsou zaručeny Ústavou.

Za služební přestupky jim hrozí disciplinární postih. Disciplinárními soudy, které se zabývají disciplinárními přestupky soudců, jsou odvolací soudy v instanci první a Nejvyšší soud v instanci druhé.

Laičtí soudci (ławnicy)

Účast laických soudců na výkonu spravedlnosti vyplývá z polské ústavy. Laičtí soudci jsou při svém rozhodování nezávislí a – stejně jako soudci z povolání – podléhají pouze ústavě. Při řešení případů mají laičtí soudci stejná práva jako soudci. Na rozdíl od soudců však nemůže laický soudce předsedat soudnímu řízení či zasedání soudu ani (zpravidla) vykonávat mimoprocesní činnosti.

Jak v občanskoprávním, tak v trestním řízení platí zásada, že se stanoví, které případy jsou projednávány samosoudcem, tedy bez účasti laických soudců. Trestní i občanskoprávní zákoník však vymezují kategorii případů, které jsou s ohledem na jejich společenský význam projednávány za účasti laických soudců.

Laické soudce vybírají obecní rady, které působí v jurisdikci příslušných soudů. Jejich funkční období trvá čtyři roky.

Soudci s omezenou pravomocí

Soudci s omezenou pravomocí jsou zaměstnáváni na okresních a krajských soudech za účelem výkonu zákonem vymezených činností, které soudům přísluší v oblasti právní ochrany. Pracovní poměr se soudci s omezenou pravomocí se navazuje jmenováním ke dni uvedenému ve jmenovacím dekretu. Soudce s omezenou pravomocí jmenuje a pracovní vztah s nimi navazuje předseda odvolacího soudu.

V občanskoprávním řízení má soudce s omezenou pravomocí v rámci činností, které mu byly svěřeny, stejné pravomoci jako soud, pokud zákon nestanoví jinak. Nicméně v trestním a přestupkovém řízení a řízení ve věci daňových deliktů má pravomoc vydávat doporučení a v případech vymezených zákonem také nálezy a usnesení.

Soudce s omezenou pravomocí je tedy soudním úředníkem, který má právo vykonávat činnosti v oblasti právní ochrany, a v rámci svých pravomocí vykonává činnosti soudů. Pokud jde o obsah vydávaných rozsudků a usnesení, jsou soudci s omezenou pravomocí v rámci výkonu svých zákonem stanovených povinností nezávislí. Z této nezávislosti vyplývá organizační a funkční oddělení jejich soudní činnosti od jiných orgánů, aby se zajistila jejich samostatnost při výkonu zákonem stanovených činností.

Informační přehled týkající se povolání soudce s omezenou pravomocí

Soudní asistenti (asystenci sędziego)

Soudní asistenti vykonávají u soudu činnosti zaměřené na přípravu projednávání soudních případů a činnosti spojené se zajištěním řádného interního toku úředních činností soudu (spojených s výkonem spravedlnosti a jinými úkoly z oblasti právní ochrany). Nábor kandidátů se provádí prostřednictvím výběrového řízení.

Informační přehled týkající se povolání soudního asistenta

Soudní úředníci

Soudní úředníci jsou zaměstnáváni u všech obecných soudů a plní úkoly spojené s obsluhou soudu, které nejsou vyhrazeny jiným profesním skupinám, například protokolují průběh řízení, vykonávají rozhodnutí soudců, vedou sekretariáty na soudech. Jejich práva a povinnosti a také podmínky jejich zaměstnávání vymezuje zákon o zaměstnancích soudů a státních zastupitelství. Nábor kandidátů se provádí prostřednictvím výběrového řízení.

Informační přehled týkající se povolání soudních úředníků

Organizační struktura právnických profesí

Obhájci/advokáti (advokaci)

Advokáti v Polsku poskytují právní služby související s ochranou práv a svobod občanů. Advokáti nabízejí právní pomoc a vyhotovují právní stanoviska. Rovněž zajišťují zastoupení účastníků v trestních řízeních, občanskoprávních řízeních, řízeních ve věcech rodinného práva a řízeních ve věcech nezletilých, pracovněprávních řízeních a řízeních souvisejících s právem sociálního zabezpečení, a dále též v řízeních před vrchním správním soudem (Naczelny Sąd Administracyjny).

Důležitou skutečností je, že v Polsku neexistuje žádná oficiálně určená odborná specializace; každý advokát si může zvolit svou vlastní oblast specializace. Protože však polské právo finančně znevýhodněným účastníkům řízení zaručuje obhajobu *ex officio*, advokát musí být schopen poskytovat právní služby v různých typech řízení.

Existuje 24 **krajských advokátních rad** (okręgowe rady adwokackie) a **Nejvyšší advokátní rada** (Naczelna Rada Adwokacka) působící na celostátní úrovni. Tyto profesní orgány jsou odpovědné za zastupování a ochranu profesních práv právníků, zdokonalování právnických dovedností, poskytování odborných instrukcí advokátním čekatelům a za vytváření a šíření pravidel profesní etiky a za zajištění jejich dodržování.

Právní databáze

Další informace jsou k dispozici na internetových stránkách [☞ Nejvyšší advokátní rady](#).

Právní poradci (radcowie prawni)

Právní poradci poskytují právní služby obchodním společnostem, jiným podnikatelským subjektům, organizačním jednotkám a fyzickým osobám. Advokáti nabízejí právní pomoc a vyhotovují právní stanoviska. Na rozdíl od advokátů mohou zůstat v pracovním poměru s jinými subjekty. Od 1. července 2015 mají advokáti a právní poradci stejné soudní pravomoci – právní poradci mohou vystupovat jako obhájci v trestním řízení, pakliže nejsou v pracovním poměru s jinými subjekty. Mohou také vystupovat v přestupkových řízeních a ujímat se obhajoby v disciplinárních řízeních.

Profesní orgán právních poradců se skládá z 19 **okresních komor a Státní komory právních poradců**, která působí na celostátní úrovni. Tyto profesní orgány jsou odpovědné za zastupování a ochranu profesních práv právních poradců, zdokonalování právnických dovedností, poskytování odborných instrukcí advokátním čekatelům a za vytváření a šíření pravidel profesní etiky a za zajištění jejich dodržování.

Právní databáze

Další informace jsou k dispozici na internetových stránkách [☞ Státní komory právních poradců \(Krajowa Izba Radców Prawnych\)](#).

Notáři (notariusze)

Organizace

Notáře jmenuje a sídlo jeho kanceláře určuje ministr spravedlnosti na žádost zainteresované osoby, a to po konzultaci s příslušnou notářskou komorou. Ministr spravedlnosti může notáře rovněž odvolávat.

Ministr spravedlnosti vede rejstřík notářských kanceláří a také určuje maximální výši notářské sazby za notářské úkony.

Notáři jsou sdruženi v profesním orgánu, který sestává z 11 **notářských komor a Státní notářské rady**.

Úloha a povinnosti

Notář je oprávněn k výkonu činností, které strany musí (např. při převodu nemovitosti) nebo chtějí uskutečnit ve formě notářského zápisu.

Povolání notáře je veřejným úřadem. Povinností notáře, jako úřední osoby, která působí jménem státu, je zajištění bezpečnosti převodu nemovitostí.

Notář vykonává tyto notářské úkony: vystavuje notářské listiny, dědické osvědčení a osvědčení, doručuje osvědčení, sepisuje zápisy, provádí protestaci směnek a šeků, přijímá do úschovy peníze, cenné papíry, dokumenty, údaje na elektronickém paměťovém médiu, vystavuje zápisy, opisy, výpisy z dokumentů, na žádost stran připravuje návrhy listin, osvědčení a jiných dokumentů a vykonává jiné činnosti plynoucí ze zvláštních předpisů.

Notářské činnosti, které notář vykonává v souladu se zákonem, mají charakter úředního dokumentu.

Notáři působí v jednotlivých notářských kancelářích. Notář může vést pouze jednu kancelář, nicméně více notářů může vést jednu společnou kancelář jako společnost podle občanského práva nebo jako osobní obchodní společnost. V takovém případě však každý notář provádí notářské úkony vlastním jménem a nese odpovědnost za úkony, které provedl.

Právní databáze

Další informace jsou k dispozici na internetových stránkách [☞ Státní notářské rady](#) (Krajowa Rada Notarialna) (nejsou k dispozici v anglickém jazyce).

Další právníká povolání

Polský právní systém rozlišuje následující právníká povolání: **soudní vykonavatelé** (komornicy sądowi)

Soudní vykonavatelé (komornicy sądowi)

Soudní vykonavatelé jsou v rámci polského právního systému pomocným orgánem výkonu spravedlnosti. Mají také status úřední osoby, protože pouze takovýto status legitimizuje jejich činnost, která zasahuje hluboko do oblasti občanských práv a svobod. Mezi tyto činnosti je třeba zařadit především používání donucovacích prostředků nutných k výkonu soudního rozhodnutí a provádění ústavního práva na spravedlivý proces.

Mezi pravomoci soudních vykonavatelů patří výkon exekučních činností v občanskoprávních případech.

Soudní vykonavatele vybírá ministr spravedlnosti z kandidátů, kteří musí splňovat požadavky podrobně vymezené v zákoně o soudních vykonavatelích a výkonu exekuce, mezi něž mj. patří vyšší právnické vzdělání, absolvování přípravné služby soudního vykonavatele a úspěšné složení zkoušky pro soudní vykonavatele a minimálně dvouletá pracovní stáž na pozici kandidáta.

Dohled nad soudními vykonavatelí vykonává ministr spravedlnosti společně s předsedy soudů, při nichž soudní vykonavatelé působí, a s profesními orgány soudních vykonavatelů – **Státní radou soudních vykonavatelů a radami komor soudních vykonavatelů**.

Další informace najdete na internetových stránkách [ministerstva spravedlnosti](#) a [Státní rady soudních vykonavatelů \(Krajowa rada Komornicza\)](#).

Organizace poskytující právní služby *pro bono* (zdarma)

Tyto služby poskytuje v Polsku velké množství organizací. Patří mezi ně:

- **„Modrá linka“** Ministerstva práce a sociálních věcí (Niebieska Linia), jejímž úkolem je boj proti domácímu násilí. Více informací lze nalézt na internetových stránkách [Modré linky](#). Případně můžete na Modrou linku zatelefonovat, a to na následující číslo: +48 22 668 70 00,
- bezplatné právní poradenství poskytují rovněž **„Právní kliniky“** (Kliniki Prawa), v nichž působí studenti, kteří jsou členy organizací působících v rámci právnických fakult na všech velkých univerzitách v Polsku.

Originální verzi stránky (v jazyce příslušného členského státu) provozuje daný členský stát. Překlad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. Evropská komise vylučuje jakoukoli odpovědnost za jakékoli informace nebo údaje obsažené nebo uvedené v tomto dokumentu. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v právním oznámení.

Poslední aktualizace: 13/10/2016